

Vergaderjaar 2021–2022

31 490

Vernieuwing van de rijksdienst

Nr. 307

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 oktober 2021

Met deze brief informeer ik u over de spreiding van de werkgelegenheid bij de rijksoverheid over het land. Daarmee kom ik voor 2021 mijn toezegging uit februari 2020 na om uw Kamer jaarlijks, voorafgaand aan de begrotingsbehandeling van het Ministerie van BZK, over dit onderwerp te informeren.¹

In het tweede deel van de brief ga ik in op de uitkomsten van de evaluatie naar de werking van het Rijkshuisvestingsstelsel voor kantoren en specialties² dat op 1 januari 2016 is ingegaan. De evaluatie is onlangs afgerond. Graag bied ik uw Kamer hierbij de twee eindrapporten aan.³ In deze brief ga ik in op de hoofdpunten uit de evaluatie en licht ik toe hoe ik met de aanbevelingen van de onderzoekers omga.

1. Toelichting spreiding rijkswerkgelegenheid

Voor de definitie van rijkswerkgelegenheid volg ik de eerder door uw Kamer benoemde sectoren: alle ministeries, de Nationale Politie, Rechtspraak, Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), Defensie en het deel van de zelfstandige bestuursorganen (zbo's) dat publieke taken uitvoert. Bij het inventariseren van de werkgelegenheidscijfers is uitgegaan van de op verzoek van uw Kamer gewijzigde methode van inventariseren.⁴

In deze brief informeer ik u tevens over de prognoses voor ontwikkelingen in de spreiding van de rijkswerkgelegenheid. Voor deze prognoses geldt een voorbehoud vanwege de demissionaire status van het kabinet en de coronacrisis. De effecten van een nieuw regeerakkoord en de organisatorische consequenties van het hybride werken binnen de rijksdienst zijn vooralsnog buiten beschouwing gelaten.

¹ Kamerstuk 31 490, nr. 272.

² Specialties zijn rechtbanken, gevangenissen, laboratoria e.d.

³ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

⁴ Kamerstuk 31 490, nr. 272.

Uitkomsten inventarisatie spreiding rijkswerkgelegenheid

De totale omvang van de rijkswerkgelegenheid op 1 januari 2021 bedroeg 311.353 fte. In vergelijking met 1 januari 2020 is dit een stijging met ruim 9.300 fte (3,1 procent). De stijging vloeit voort uit de verhoging van de uitgaven voor met name de volgende sectoren: DJI kent een stijging van ruim 9 procent; bij zbo's stijgt de werkgelegenheid bij het UWV met 8 procent; en de formatie van de Nationale Politie neemt toe met bijna 3 procent. Op grond van de huidige prognoses neemt de rijkswerkgelegenheid de komende jaren verder toe. Voor de periode tot en met 2025 gaat het om een groei met 3.000 fte.

De stijging van de rijkswerkgelegenheid ten opzichte van vorig jaar is in alle provincies zichtbaar. Maar de mate waarin varieert. De stijging is relatief het grootst in de provincies Groningen, Flevoland, Utrecht, Zuid-Holland en Zeeland. In de provincies Drenthe, Noord-Holland en Limburg blijft de stijging beperkt tot 1 procent. De stijging in Groningen (7 procent) is grotendeels toe te schrijven aan de groei van de organisatie van de Nationaal Coördinator Groningen, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) en het UWV. De stijging in Flevoland bedraagt in absolute zin ruim 200 fte verdeeld over een aantal organisaties. Daarin hebben DJI, Rijkswaterstaat en het UWV het grootste aandeel. In Zeeland is de werkgelegenheid gestegen bij Rijkswaterstaat, de Belastingdienst en het UWV.

Het overzicht met de prognoses voor de periode tot eind 2025 laat in de meeste provincies een verdere stijging van de rijkswerkgelegenheid zien. De provincies Zuid-Holland en Zeeland vormen hierop een uitzondering. De voorziene tijdelijke daling in Zeeland is het gevolg van fluctuaties in de formatie van Rijkswaterstaat. Zoals ik vorig jaar in de Kamerbrief over de spreiding van de rijkswerkgelegenheid in 2020 heb toegelicht⁵, vallen een deel van de effecten van het compensatiepakket voor Zeeland en Vlissingen en de extra rijkswerkgelegenheid als gevolg van de komst van het Law Delta-complex buiten de huidige prognoseperiode. Deze worden pas vanaf 2026 volledig zichtbaar in de cijfers over de werkgelegenheid bij de rijksoverheid. Zo loopt de extra rijkswerkgelegenheid die samenhangt met het Law Delta-complex op tot circa 500 fte als de vestiging volledig in bedrijf is. Dit jaar is al wel het Strategisch Kenniscentrum voor Georganiseerde en Ondermijnende Criminaliteit gestart in Vlissingen.

Jaarlijks informeer ik uw Kamer ook over alle voorgenomen verplaatsingen van rijksdiensten en zbo's met een grootte van 50 fte of meer die de provinciegrenzen overschrijden. In aanvulling op de eerder aangegeven verschuivingen in de Kamerbrief van vorig jaar, is de enige verwachte verschuiving in de periode 2021–2025 de verplaatsing van een deel van de RVO van Zuid-Holland naar Utrecht.

In de kaarten en tabellen in bijlage 1 bij deze brief is een gedetailleerde uiteenzetting van de rijkswerkgelegenheidscijfers en de verwachte ontwikkeling opgenomen.

2. Toelichting evaluatie Rijkshuisvestingsstelsel (RHS)

Het RHS regelt de interne verhoudingen binnen het Rijk voor vrijwel alle vastgoed voor kantoren en specialties, exclusief Defensie, de Hoge Colleges van Staat, paleizen, rijksmusea en diensten met hun eigen vastgoed, zoals de Nationale Politie en het COA. Het RHS beschrijft wie bepaalt, wie betaalt, wie wat doet en wie welke risico's draagt. Een solide

⁵ Kamerstuk 31 490, nr. 285.

RHS is een randvoorwaarde voor de rijksdienst om goed te functioneren. Daardoor kan het werk optimaal worden uitgevoerd en kunnen diensten aan burgers worden verleend. Het Rijk wil ook een aantrekkelijke werkgever zijn en rijksambtenaren en bezoekers een passende, prettige, gezonde en veilige werkomgeving bieden. Bij de evaluatie is onderzocht in hoeverre het RHS bijdraagt aan de gestelde doelen, zoals doelmatigheid en administratieve vereenvoudiging. Ook is er gekeken naar de continuïteit en financiële houdbaarheid van het stelsel. Dit met het oog op de inzet van rijksvastgoed voor zowel de verbetering van de uitvoering van primaire processen als maatschappelijke doelen zoals verduurzaming en gebiedsontwikkeling.

Voldoen aan uitgangspunten RHS

Het kantorenstelsel wordt gekenmerkt door rijksbrede kaders, collectieve verantwoordelijkheid en onderlinge solidariteit. De onderzoekers concluderen dat door centrale sturing vanuit het Ministerie van BZK, standaardisering en samenwerking meer kwaliteit en efficiency in de kantoorhuisvesting en overige bedrijfsvoering van het Rijk zijn behaald. Dit leidt ertoe dat de huisvestingskosten van ministeries zo laag mogelijk worden gehouden.

In het kantorenstelsel is het primaire proces vrij uniform. In het specialystelsel daarentegen lopen de primaire processen sterk uiteen. Logischerwijs betekent dit dat daar sturing, kaderstelling en doelstellingen centraal zijn belegd. Dankzij een uniforme werkwijze, vaste aanspreekpunten en bijpassende risicoverdeling zijn de professionalisering en efficiency verbeterd. De onderzoekers concluderen dat het specialystelsel in opzet goed is, maar dat het – gezien ook de korte tijd na invoering – nog verder kan worden verbeterd om op de beoogde manier te werken.

Verder ontwikkelen RHS

Het RHS functioneert naar behoren. Al betekent dit niet dat er niets meer hoeft te gebeuren. Regelmatig worden nieuwe doelen toegevoegd. Grenzeloos samenwerken bij de rijksoverheid, hybride werken en de daarmee gepaard gaande versnelling in de ICT-ontwikkeling zorgen voor een verandering in hoe panden worden gebruikt en leiden tot een toename van gezamenlijk gebruik. Voorbeelden hiervan zijn de inrichting van regionale hubs, gezamenlijk gebruik van vergaderplekken en het gebruik van rijkskantoren door ketenpartners en vice versa, zowel binnen het Rijk als daarbuiten. Het vertalen van hybride werken naar meer flexibiliteit en uitwisselbaarheid van de fysieke werkomgeving heeft ook te maken met zaken als transparantie, toegankelijkheid en nabijheid van de rijksoverheid voor de burger. Meer gezamenlijk gebruik van publieksfuncties wordt mogelijk en daarmee een verbetering van de dienstverlening aan de burger. Dit stelt de rijksoverheid in staat om flexibeler in te spelen op snel veranderende en complexe vragen in de samenleving, zowel op beleidsmatig niveau als op uitvoerend niveau.

Het thema duurzaamheid in relatie tot het rijksvastgoed komt vanzelfsprekend in de rapporten naar voren. Het RHS stelt ons in staat om dit beter, uniformer en efficiënter te regelen. Daar heeft ook de burger baat bij. Met name in de kantorenportefeuille van het Rijk zijn in de afgelopen jaren fraaie voorbeelden van verduurzaming gerealiseerd.

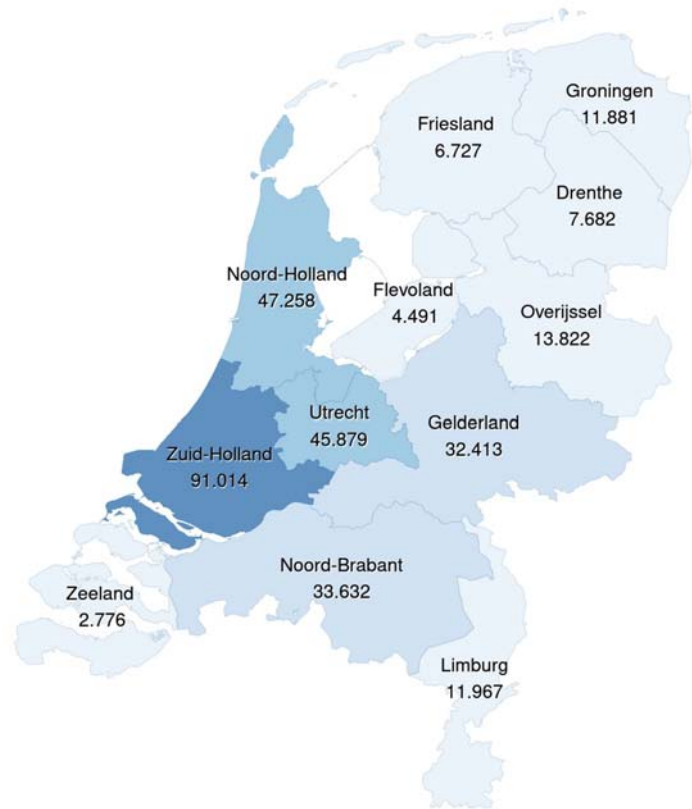
Acties komende tijd

Ik zie mogelijkheden voor een verdere ontwikkeling van het RHS. In de rapporten staan meerdere adviezen en aanbevelingen die ik de komende tijd oppak. Sommige zijn makkelijker in te voeren dan andere. Sommige hebben gevolgen voor aanpalende thema's binnen de rijksbedrijfsvoering. Met name hybride werken leidt tot een herbezinning op het gebruik van huisvesting. Daarbij is er volop aandacht voor hoe de gebruiker de werkomgeving en faciliteiten ervaart en hoe die aspecten bijdragen aan het grenzeloos samenwerken aan maatschappelijke kwesties. Dit is relevant voor iedereen die bij het Rijk werkt of een rijks pand bezoekt.

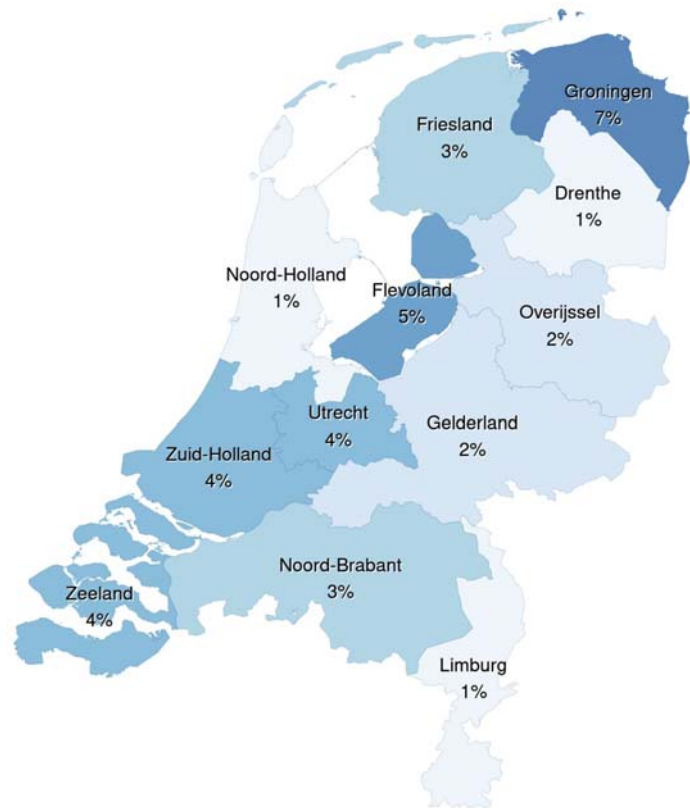
In de *Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk* informeer ik uw Kamer over allerlei aspecten rond de rijksbedrijfsvoering, inclusief de huisvesting. In de rapportage die in mei 2022 aan de Kamer wordt aangeboden, zullen ontwikkelingen in de rijksvastgoedportefeuille aan de hand van een aantal kritieke prestatie-indicatoren worden toegelicht. Ik ben daarnaast van plan om de masterplannen voor de rijkskantoorhuisvesting binnenkort te herijken. In die nieuwe plannen wordt ingegaan op actuele thema's, in het bijzonder op hybride werken, omdat dit een belangrijk uitgangspunt is voor het werken bij de rijksdienst.

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
R.W. Knops

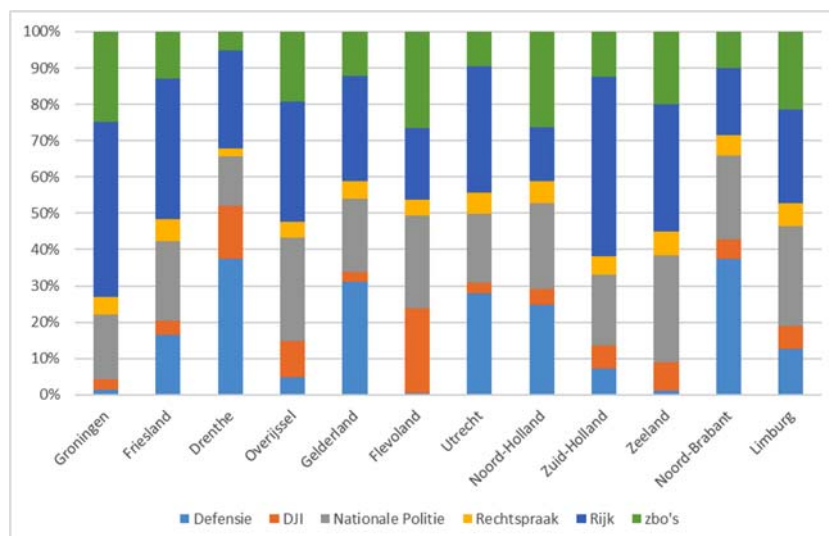
Kaart 1: Rijkswerkgelegenheid per 1 januari 2021 naar provincie in fte.

Kaart 2: Stijging rijkswerkgelegenheid per 1 januari 2021 ten opzichte van 1 januari 2020 naar provincie in percentage.

Tabel 1: Uitsplitsing rijkswerkgelegenheid per 1 januari 2021 naar provincie.

Tabel 2: Verandering per 1 januari 2021 ten opzichte van 1 januari 2020 naar provincie in fte en in percentage.

Provincie	2020	2021	Verandering in fte	Verandering in percentage
Groningen	11.114	11.881	767	6,9%
Friesland	6.542	6.727	184	2,8%
Drenthe	7.629	7.682	53	0,7%
Overijssel	13.549	13.822	272	2,0%
Gelderland	31.746	32.413	667	2,1%
Flevoland	4.273	4.491	218	5,1%
Utrecht	44.019	45.879	1.860	4,2%
Noord-Holland	46.678	47.258	580	1,2%
Zuid-Holland	87.395	91.014	3.619	4,1%
Zeeland	2.658	2.776	118	4,4%
Noord-Brabant	32.692	33.632	940	2,9%
Limburg	11.849	11.967	118	1,0%
Niet toe te delen	1.851	1.810	- 41	- 2,2%
Totaal	301.997	311.353	9.356	3,1%

Tabel 3: Voorziene ontwikkeling rijkswerkgelegenheid 2021–2025 naar provincie in fte en in percentage ten opzichte van 1 januari 2021.

Provincie	2021	2022	2023	2024	2025	Ontwikkeling 2021–2025 in percentage
Groningen	11.881	11.891	11.901	11.879	11.880	0%
Friesland	6.727	6.747	6.745	6.745	6.761	1%
Drenthe	7.682	7.758	7.805	7.841	7.862	2%
Overijssel	13.822	13.773	13.812	13.855	13.925	1%
Gelderland	32.413	32.417	32.591	32.742	32.848	1%
Flevoland	4.491	4.471	4.455	4.516	4.517	1%
Utrecht	45.879	46.754	46.954	47.127	47.131	3%
Noord-Holland	47.258	47.525	47.746	47.853	47.921	1%
Zuid-Holland	91.014	90.668	90.230	90.245	90.256	- 1%
Zeeland	2.776	2.740	2.735	2.729	2.731	- 2%
Noord-Brabant	33.632	33.989	34.252	34.435	34.554	3%
Limburg	11.967	12.062	12.101	12.128	12.151	2%
Niet toe te delen	1.810	1.820	1.828	1.834	1.839	2%
Totaal	311.353	312.616	313.156	313.929	314.376	1%

Tabel 4: Rijkswerkgelegenheid naar provincie en sector in fte voor 2021 en prognose voor 2025.

Groningen	2021	2025
Defensie	163	174
DJI	358	392
Nationale Politie	2.097	2.097
Rechtspraak	586	586
Rijk	5.739	5.786
zbo's	2.939	2.846
	11.881	11.880

Friesland	2021	2025
Defensie	1.113	1.193
DJI	267	274
Nationale Politie	1.469	1.469
Rechtspraak	406	406
Rijk	2.604	2.605
zbo's	868	815
	6.727	6.761

Drenthe	2021	2025
Defensie	2.885	3.092
DJI	1.113	1.169
Nationale Politie	1.055	1.055
Rechtspraak	156	156
Rijk	2.082	2.006
zbo's	391	383
	7.682	7.862

Overijssel	2021	2025
Defensie	659	706
DJI	1.384	1.439
Nationale Politie	3.949	3.949
Rechtspraak	597	597
Rijk	4.556	4.551
zbo's	2.676	2.682
	13.822	13.925

Gelderland	2021	2025
Defensie	10.091	10.810
DJI	887	898
Nationale Politie	6.504	6.504
Rechtspraak	1.603	1.603
Rijk	9.405	9.327
zbo's	3.924	3.706
	32.413	32.848

Flevoland	2021	2025
Defensie	18	19
DJI	1.049	1.090
Nationale Politie	1.153	1.153
Rechtspraak	193	193
Rijk	882	882
zbo's	1.197	1.180
	4.491	4.517

Utrecht	2021	2025
Defensie	12.822	13.658
DJI	1.368	1.348
Nationale Politie	8.735	8.735
Rechtspraak	2.608	2.608
Rijk	15.966	16.425
zbo's	4.379	4.356
	45.879	47.131

Noord-Holland	2021	2025
Defensie	11.765	12.582
DJI	1.964	1.959
Nationale Politie	11.177	11.177
Rechtspraak	2.946	2.946
Rijk	7.011	6.970
zbo's	12.395	12.289
	47.258	47.921

Zuid-Holland	2021	2025
Defensie	6.633	7.044
DJI	5.716	5.687
Nationale Politie	17.824	17.824
Rechtspraak	4.543	4.543
Rijk	45.049	44.031
zbo's	11.249	11.127
	91.014	90.256

Zeeland	2021	2025
Defensie	32	34
DJI	216	229
Nationale Politie	816	816
Rechtspraak	186	186
Rijk	973	915
zbo's	553	551
	2.776	2.731

Noord-Brabant	2021	2025
Defensie	12.563	13.451
DJI	1.793	1.910
Nationale Politie	7.773	7.773
Rechtspraak	1.950	1.950
Rijk	6.158	6.099
zbo's	3.395	3.371
	33.632	34.554

Limburg	2021	2025
Defensie	1.520	1.628
DJI	758	811
Nationale Politie	3.291	3.291
Rechtspraak	750	750
Rijk	3.079	3.127
zbo's	2.570	2.544
	11.967	12.151